

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 15Co/258/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1314217873
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 09. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mária Hajdínová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2019:1314217873.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Hajdínovej a členov senátu JUDr. Silvie Walterovej a JUDr. Evy Mészárosovej v právnej veci žalobcu: T. B. E. , narodený dňa X.X.XXXX, trvale bytom K., Y. R. č. 4, zastúpený JUDr. Hanou Kováčikovou, PhD., advokátkou, Bratislava, Nábr. arm. gen. L. Svobodu č. 32, proti žalovanému: E. O. , narodený dňa X.X.XXXX, trvale bytom K., O. č. 6, zastúpený spoločnosťou Advokátska kancelária Mojžiš a Partneri, s.r.o., IČO: 35 892 994, Bratislava, Sasinkova č. 10, za ktorú koná JUDr. Ivan Mojžiš, o určenie neplatnosti zmluvnej podmienky, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III. zo dňa 29. septembra 2016, č.k. 16 C 34/2014-164, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Okresného súdu Bratislava III. zo dňa 29. septembra 2016, č.k. 16 C 34/2014-164, **p o t v r d z u j e .** 16

II. Žalobcovi **p r i z n á v a** nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Bratislava III. rozsudkom zo dňa 29.9.2016, č.k. 16 C 34/2014-164, určil, že dohoda o úrokoch z omeškania v článku II ods. 5. Zmluvy o pôžičke zo dňa 2.5.2005, ktorou sa žalobca ako dlžník zaviazal zaplatiť žalovanému ako veriteľovi úrok z omeškania vo výške 0,5 % denne z dlžnej sumy je neplatná; žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu s tým, že o ich výške bude rozhodnuté po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí samostatným uznesením. Vychádzal zo žaloby doručenej súdu dňa 30.7.2014, ktorou sa žalobca voči žalovanému domáhal vyslovenia neplatnosti zmluvnej podmienky, a to neplatnosti dohody o úrokoch z omeškania, obsiahnutej v čl. II bod 5. Zmluvy o pôžičke uzavretej medzi žalobcom a žalovaným dňa 2.5.2005, podľa ktorej sa zmluvné strany dohodli pre prípad omeškania dlžníka s platením záväzku (pôžičky) na úroku z omeškania podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka vo výške 0,5 % z dlžnej sumy. Žalobca žalobu odôvodnil tým, že podľa uvedenej zmluvy mu mal žalovaný požičať sumu XXX.XXX,- Sk, v skutočnosti mu žiadne finančné prostriedky žalovaný neposkytol, predmetnú zmluvu podpísal pod nátlakom nie dňa 2.5.2005 ako je uvedené na zmluve, ale až dňa 18.7.2006. Platnosť tohto právneho úkonu bola predmetom iného súdneho konania (vedené na Okresnom súde Bratislava III. pod sp.zn. 15 C 107/2006), v ktorom neunesol dôkazné bremeno, a preto je zmluva považovaná za platnú. Dohoda o úrokoch z omeškania podľa čl. II. ods. 5 Zmluvy o pôžičke zo dňa 2.5.2005, ktorou sa ako dlžník zaviazal zaplatiť žalovanému ako veriteľovi úrok z omeškania v súlade s § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka vo výške 0,5 % denne z dlžnej sumy (tzn. 182,5 % ročne), predstavuje sumu XXX.XXX,- Sk, t.j. XX.XXX,XX € ročne, čo je podľa § 39 Občianskeho zákonníka absolútne neplatným právnym úkonom, nakoľko ide o nezákonné úroky dojednané v rozpore s citovaným ustanovením a v nadväznosti na § 3 vládneho nariadenia č. 87/1995 Zb. platného v čase uzatvorenia zmluvy aj v rozpore s dobrými mravmi.

V danom čase bola výška úrokov z omeškania pre občianskoprávne vzťahy stanovená ako dvojnásobok diskontnej sadzby určenej Národnou bankou Slovenska ku dňu 2.6.2005 vo výške 3 %, tzn. 6 % ročne.

2. Súd prvej inštancie vo veci nariadil pojednávanie, vykonal dokazovanie oboznámením sa s listinnými dôkazmi založenými v spise, na základe čoho zistil nasledovný skutkový stav veci. Žalobca a žalovaný uzatvorili dňa 2.5.2005 zmluvu o pôžičke, na základe ktorej žalovaný požičal žalobcovi sumu XXX.XXX,- Sk; žalobca sa zaviazal žalovanému vrátiť uvedenú sumu najneskôr dňa 1.6.2005. Pre prípad omeškania s platením záväzku si zmluvné strany dohodli úroky z omeškania podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka vo výške 0,5 % denne z dlžnej sumy. Dňa 18.7.2006 žalobca ako povinná osoba pred notárkou JUDr. Danielou Šikutovou so sídlom v Bratislave uznal svoj dlh z uvedenej zmluvy o pôžičke čo do dôvodu a výšky XXX.XXX,- Sk voči oprávnenému - žalovanému a vyhlásil, že ho splatí najneskôr do 18.8.2006, a že sa táto notárska zápisnica stane vykonateľným exekučným titulom v zmysle § 41 zákona č. 233/1995 Z.z. Z pripojeného spisu Okresného súdu Bratislava III. sp.zn. 15 C 107/2006 zistil, že rozsudkom Okresného súdu Bratislava III. zo dňa 17.5.2013, č.k. 15 C/107/2006-324, ktorý bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 26.5.2014, č.k. 6 Co/59/2014-475, súd zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal voči žalovanému určenia neplatnosti Zmluvy o pôžičke zo dňa 2.5.2005 a určenia neplatnosti Notárskej zápisnice zo dňa 18.7.2006, č. N 415/2006, NZ 28246/2006, NCRIs 28197/2006, z dôvodu neunesenia dôkazného bremena, nakoľko v konaní nepreukázal, že k podpísaniu notárskej zápisnice došlo v dôsledku bezprávnej vyhrážky, že by bol žalobca spornú zmluvu o pôžičke donútený podpísať a že by tento právny úkon neurobil slobodne. Súdny konštatoval, že naliehavý právny záujem žalobcu (§ 80 písm. c/ O.s.p.) na požadovanom určení existuje iba vo vzťahu k určení neplatnosti zmluvy o pôžičke a žalobca nemôže mať naliehavý právny záujem na určení neplatnosti predmetnej notárskej zápisnice, ktorá nie je právnym úkonom, ale verejnou listinou potvrdzujúcou obsah v nej uvedený. Potom žalobca mohol mať naliehavý právny záujem iba na určení neplatnosti uznania dlhu, ktoré je ako jeho právny úkon v notárskej zápisnici obsiahnutý. Žalobca však v tomto smere žalobný petit neupravil a v tomto konaní sa nedomáhal neplatnosti uznania dlhu. Zároveň platí vyvrátená právna domnienka, že dlh vo výške XXX.XXX,- Sk s príslušenstvom ku dňu jeho uznania, t.j. 18.7.2006, existoval a opak sa žalobcovi v uvedenom konaní nepodarilo preukázať, tzn. v tomto ohľade neunesol dôkazné bremeno. K odvolacej námietke ohľadne úžerníckych úrokov zakotvených v zmluve o pôžičke odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že z hľadiska skutkového vymedzenia rozhodných okolností, nebolo predmetom tohto súdneho konania posudzovanie platnosti dojednania úrokov z omeškania a žalobca sa v uvedenom konaní nedomáhal neplatnosti predmetných právnych úkonov, z dôvodu dojednania úžerníckych úrokov z omeškania. Žalobcovi nič nebráni v tom, aby v tomto smere podal samostatnú žalobu, prípadne, aby sa s poukazom na neprípustne vysoké úroky z omeškania bránil v exekučnom konaní. Ani prípadná neplatnosť dojednania úrokov z omeškania by nemala za následok neplatnosť celého právneho úkonu (zmluvy o pôžičke). Z pripojeného exekučného spisu Okresného súdu Bratislava III. sp.zn. 35 Er 485/2006 vyplýva, že na návrh žalovaného ako oprávneného na vykonanie exekúcie, je vedená voči žalobcovi ako povinnému exekúcia o vymoženie peňažného plnenia vo výške XX.XXX,XX € istiny s príslušenstvom, JUDr. Dušanom Noskovičom, exekútorom na základe poverenia č. XXXX*XXXXXX zo dňa 14.9.2006, na základe exekučného titulu Notárskej zápisnice zo dňa 18.7.2006, č. N 415/2006, NZ 28246/2006, NCRIs 28197/2006. Uznesením zo dňa 27.4.2015, č.k. 35 Er 4857/2006-80, exekučný súd zastavil exekúciu v časti úrokov z omeškania vo výške 0,5 % denne zo sumy XX.XXX,XX € od 19.8.2006 do zaplatenia z dôvodu neprípustnosti, pre rozpor s exekučným titulom a zákonom. Konštatoval, že exekučný súd je povinný skúmať zákonnosť exekučného titulu v ktoromkoľvek štádiu konania, pričom v exekučnom titule absentuje exekučný titul na uplatnené príslušenstvo (úroky z omeškania vo výške 0,5 % denne z istiny) a exekučný titul (Notárska zápisnica zo dňa 18.7.2006) na takéto plnenie povinného nezaväzuje, a preto nie je možné takúto povinnosť vymáhať. Voči uvedenému uzneseniu podal žalovaný v exekučnom konaní v postavení oprávneného dňa 18.5.2015 odvolanie, doteraz o ňom nebolo rozhodnuté. V odvolaní okrem iného uviedol, že „...Zmluva o pôžičke je spojená s notárskou zápisnicou, a teda obaja účastníci pri podpise zmluvy aj notárskej zápisnice vedeli o úrokoch z omeškania a súhlasili s nimi...“ a ďalej za sporné považuje „...či dohodnuté plnenie dlžníka možno považovať za úroky z omeškania podľa ustanovení Občianskeho zákonníka.“ Z oznámenia zamestnávateľa žalobcu zo dňa 11.5.2016 vyplýva, že k uvedenému dátumu žalobca poukázal, resp. bola mu zrazená zo mzdy na základe príkazu exekútora JUDr. Dušana Noskoviča, na základe exekučného príkazu EX 1262/2006, spolu suma XX.XXX,XX €. Právna zástupkyňa žalobcu v konaní uviedla, že dohoda o úroku z omeškania podľa článku II Zmluvy o pôžičke zo dňa 2.5.2005 je absolútne neplatná pre rozpor s kogentným ustanovením § 517 Občianskeho zákonníka, poukazujúc aj na závery súdov v súvisiacom konaní (sp.zn. 15 C 107/2006) ako

aj na ustálenú judikatúru (rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3 M Cdo 10/2012, sp.zn. 4 M Cdo 8/2010). Zdôraznila, že zákon nevyklučuje možnosť dojednať si nižšie úroky ako je zákonom obmedzená výška, avšak neumožňuje dojednanie vyšších ako zákonných úrokov. V čase, keď sa žalobca dostal ako dlžník do omeškania s plnením svojho dlhu (2.6.2005), bola výška úrokov stanovená vo výške 6 % ročne. V danom prípade nie je daná prekážka skôr začatého konania o tej istej veci (litispenciencie) tým, že prebieha uvedené exekučné konanie, nakoľko neprebíha žiadne konanie, v ktorom sa rieši otázka neplatnosti dojednaných sporných úrokov z omeškania, keďže predmetom exekučného konania nie je určovací návrh o neplatnosť zmluvnej podmienky a exekučný súd nemôže meritórne v tejto veci rozhodnúť. Žalobca v exekúcii splatil takmer XX.XXX,- €, exekúcia naďalej pokračuje aj na vymáhanie sporných nezákonných úrokov z omeškania, čo je pre žalovaného z hľadiska procesnej taktiky zjavne výhodné. Naliehavý právny záujem žalobcu na požadovanom určení odôvodnila tým, že žalobca bol v rámci konania vedenom pod sp.zn. 15 C 107/2006 odkázaný na samostatné konanie a naliehavý právny záujem vyplýva aj z toho, že neustálym vymáhaním nezákonných úrokov z omeškania je právne postavenie žalobcu neisté, pričom takéto vymáhanie je nezákonné a nespravodlivé. Žalobca doposiaľ uhradil z predmetnej zmluvy o pôžičke nad rámec istiny pôžičky sumu XX.XXX,- €, a preto aj podstata právnej neistoty žalobcu spočíva práve v zodpovedaní otázky či zo zmluvy o pôžičke dlhuje žalovanému XX.XXX,- € alebo aj spolu s príslušenstvom sumu XXX.XXX,- €. Prítom aj napriek existencii uznesenia o zastavení exekučného konania v časti úrokov z omeškania vo výške 0,5 % denne z požičanej istiny (uznesenie zo dňa 27.4.2015, č.k. 35 Er 4857/2006-80) exekútor naďalej pokračuje vo vymáhaní dlhu, nakoľko toto uznesenie nie je doposiaľ právoplatné, navyše uznesenie o zastavení konania vychádza z toho, že neexistuje exekučný titul, ale nie z dôvodu, že úroky sú nezákonné. Súhlasila s tvrdením protistrany, že pokiaľ je možné sa domáhať žalobou priamo plnenia, nie je daný naliehavý právny záujem na určovanom petite žaloby, avšak v danom prípade je žalobca povinným zo zmluvy a nemôže sa domáhať voči žalovanému žiadneho plnenia a preto práve v tomto konkrétnom prípade je daný naliehavý právny záujem za účelom odstránenia jeho právnej neistoty určovacou žalobou. Zároveň vyjadrila nesúhlas s názorom právnej zástupkyne žalovaného, že nie je možné sa domáhať určenia neplatnosti zmluvnej podmienky. Rovnako nesúhlasí s námietkou premlčania, nakoľko z právnej teórie a judikatúry vyplýva, že ak je uplatnená absolútna neplatnosť právneho úkonu, toto právo je nepremlčateľné. Zdôraznila účel určovacej žaloby, a to predovšetkým odstránenie právnej neistoty medzi subjektmi práva poukazujúc aj na príslušnú judikatúru (najmä na uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4 Cdo 56/2009 a sp.zn. 4 Obo 299/2006) a na to, že zákon takúto možnosť nevyklučuje. Právna zástupkyňa žalovaného naproti tomu v konaní namietala, že v danom prípade sa jedná o spor, ktorý je potrebné posudzovať výlučne podľa Občianskeho zákonníka, vychádzajúc zo zmluvnej autonómie strán. Jedná sa o určovaciu žalobu v zmysle § 137 písm. c/ C.s.p., pri ktorej je potrebné preukázať naliehavý právny záujem na požadovanom určení a podľa názoru žalovaného, žalobca tento doposiaľ nepreukázal, nakoľko naliehavý právny záujem na určovacej žalobe nemôže byť daný, pokiaľ predchádza skôr začaté konanie vo veci vymáhania nároku na plnenie (exekúcia), ako je to v danom prípade. Poukázala na prebiehajúce exekučné konanie u exekútora JUDr. Noskoviča (Ex XXXX/XXXX) z titulu predmetnej zmluvy o pôžičke, ktoré je v súčasnosti v štádiu odvolacieho konania. Vyjadrila názor, že žalobná požiadavka uplatnená v tomto konaní je predbežnou otázkou, ktorú si môže vyriešiť exekučný súd v exekučnom konaní, na základe čoho namietala prekážku skôr začatej veci (litispenciencie). V danom prípade ide o majetkový spor a žaloba bola podaná až 9 rokov od uzatvorenia zmluvy o pôžičke, z dôvodu ktorého namietla premlčanie nároku žalobcu.

3.1. Po právnej stránke súd prvej inštancie rozsudok odôvodnil ustanoveniami § 39, § 517 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 1, § 137 písm. c/, § 470 ods. 1, ods. 2 C.s.p., § 80 písm. c/ O.s.p., § 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z.z. Dôvodil tým, že určil neplatnosť dohody o úrokoch z omeškania obsiahnutej v článku II ods. 5. Zmluvy o pôžičke zo dňa 2.5.2005, ktorou sa žalobca ako dlžník zaviazal zaplatiť žalovanému ako veriteľovi úrok z omeškania vo výške 0,5 % denne z dlžnej sumy pre absolútnu neplatnosť takéhoto právneho úkonu, nakoľko dohoda o úrokoch z omeškania prekračuje výšku kogentne stanovenú zákonom. Poukázal na skutočnosť, že v občianskoprávných vzťahoch (akým daný právny vzťah je) sa výška sadzby úrokov z omeškania nedá zmluvne dojednať, resp. zmluvné strany sa nemôžu dohodnúť na vyššej než zákonom stanovenej výške, na rozdiel od obchodnoprávných vzťahov. Podľa právnej úpravy platnej a účinnej do 31.12.2008 sa zákonná výška úrokov z omeškania počítala ako dvojnásobok diskontnej sadzby Národnej banky Slovenska (neskôr tzv. základná úroková sadzba NBS) a od 1.1.2009 (nariadenie vlády č. 586/2008 Z.z.), sa zákonná výška úrokov z omeškania počíta tak, že k základnej úrokovej sadzbe Európskej centrálnej banky (ECB), tzv. hlavné refinančné operácie, sa pripočíta 8 percentuálnych bodov. Zákonná

výška úrokov z omeškania v občianskoprávných vzťahoch bola v období rozhodnom pre daný právny vzťah (ku dňu uzatvorenia zmluvy o pôžičke, ako aj k dojednanému dňu splatenia pôžičky, resp. dňu spisania notárskej zápisnice), stanovená ako dvojnásobok diskontnej sadzby NBS takto: od 1.3.2005 do 28.2.2006 vo výške 6 %; od 31.5.2006 do 25.7.2006 vo výške 8 % a od 26.7.2006 do 26.9.2006 vo výške 9 %. Na podporu uvedených záverov poukázal aj na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 18.8.2010, sp.zn. 4 M Cdo 8/2010, v odôvodnení ktorého sa konštatuje: „.... Právna úprava zmluvy o pôžičke ako občiansko-závazkového vzťahu nevylučuje, aby si zmluvné strany dojednali úroky z omeškania pre prípad omeškania s plnením peňažného dlhu. Účastníci občianskoprávných vzťahov si môžu vzájomné práva a povinnosti upraviť dohodou odchylnu od zákona, ak z povahy ustanovení zákona nevyplýva, že sa od neho nemožno odchyliť (§ 2 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Súdna prax je jednotná v tom, že z povahy ustanovenia § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. vyplýva, že kogentne je stanovená horná hranica úrokov z omeškania, ktorej prekročenie nie je prípustné (porovnaj rozhodnutie uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 5, ročník 2000, R 5/2000). Dohoda o úrokoch z omeškania, ktorých výška prekračuje hornú hranicu stanovenú zákonom, je v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka absolútne neplatným právnym úkonom.“ Prvoinštančný súd uviedol, že nakoľko si strany sporu v Zmluve o pôžičke zo dňa 2.5.2005 výslovne dojednali „...v súlade § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka na úroku z omeškania vo výške 0,5 % denne z dlžnej sumy..., tzn. 182,5 % ročne (z XXX.XXX,- Sk, čo predstavuje sumu XXX.XXX,- Sk, t.j. XX.XXX,XX € ročne), pričom v čase uzatvorenia predmetnej zmluvy, ako aj v čase splatnosti pôžičky, sa výška ročných úrokov z omeškania v zmysle § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z., pohybovala od 6 % do 9 % ročne, je takáto dohoda o úrokoch z omeškania, ktorých výška prekračuje zákonom stanovenú hornú hranicu (viac ako 20 násobne), v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka absolútne neplatným právnym úkonom pre rozpor so zákonom (contra legem), konkrétne s ustanovením § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Absolútna neplatnosť pôsobí priamo zo zákona, od začiatku bez ohľadu na to, či došlo k vydaniu určujúceho súdneho rozhodnutia, že právny úkon je neplatný. Otázka absolútnej neplatnosti právneho úkonu môže byť riešená ako predbežná, alebo ako vec sama na základe žaloby o určenie, a to aj vtedy, keď by bolo možné žalovať o plnenie, a to podľa daných konkrétnych okolností. Pritom určenie neplatnosti právneho úkonu sa môže domáhať každý, kto je neplatnosťou právneho úkonu (zmluvou) dotknutý a preukáže svoj naliehavý právny záujem. S účinnosťou od 1.7.2016 došlo k rekonštrukcii procesných predpisov týkajúcich sa civilného konania pred súdom. Okrem iných do účinnosti vstúpil aj zákon č. 160/2015 Z.z. (Civilný sporový poriadok), ktorý nahradil Občiansky súdny poriadok. Podľa prechodných ustanovení C.s.p. (§ 470 C.s.p.) sa nová právna úprava civilného konania použila aj na konanie začaté pred účinnosťou tohto právneho predpisu, teda aj na toto súdne konanie s tým, že právne účinky úkonov súdu a aj strán sporu, ktoré nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti Civilného sporového poriadku, zostali zachované. V zmysle vyššie uvedeného, predpokladom úspešnosti žaloby o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je či nie je, je po procesnej stránke to, že účastníci majú vecnú legitimáciu a ďalej to, že na požadovanom určení je naliehavý právny záujem. Vecnú legitimáciu v konaní o určenie, či tu právny vzťah je či nie je, má ten, kto je účastníkom právneho vzťahu alebo práva, o ktorý v konaní ide (sú účastníkmi právneho vzťahu od ktorého je odvodené uplatnené právo). Naliehavý právny záujem na určení je daný predovšetkým tam, kde by bez tohto určenia bolo ohrozené právo žalobcu a kde by sa bez tohto určenia jeho právne postavenie stalo neistým. Potom vo vzťahu k námietke žalovaného týkajúcej sa nepreukázania naliehavého právneho záujmu žalobcu na určovacej žalobe konštatoval s poukazom na § 137 písm. c/ C.s.p., že tento druh žaloby, ktorá má preventívny charakter, prichádza do úvahy predovšetkým vtedy, keď jej prostredníctvom možno eliminovať stav ohrozenia práva alebo neistoty v právnom vzťahu a k zodpovedajúcej náprave nemohlo dôjsť iným spôsobom. Určovacia žaloba, ktorou možno eliminovať stav ohrozenia práva alebo neistoty v právnom vzťahu, je účinnejšia než iné právne prostriedky, zodpovedá obsahu a povahe príslušného právneho vzťahu a možno ňou dosiahnuť určitý právny rámec, ktorý je zárukou odvrátenia budúcich sporov (napr. o vydanie bezdôvodného obohatenia). Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodujúcich skutočností. Pre žalobcu to znamená nevyhnutnosť tvrdiť a dokázať skutočnosť, z ktorých existencia naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení vyplýva. Naliehavosť právneho záujmu je charakterizovaná určitými aspektmi: žalovaným je popieraná existencia (neexistencia) práva, či právneho vzťahu žalobcu a právo resp. právny vzťah účastníkov je sporný; jestvuje potreba odstránenia tejto neistoty, resp. ohrozenia práva alebo právneho vzťahu. V danom prípade bol naliehavý právny záujem na požadovanom určení daný, vzhľadom na uvedené a preukázané skutkové okolnosti tým, že žalovaný ako oprávnený sa v exekučnom konaní preukázateľne domáha nielen exekúcie pohľadávky uznanej titulom pôžičky v sume XXX.XXX,- Sk, ale aj príslušenstva

predstavujúceho úroky z omeškania dohodnuté v čl. II ods. 5. Zmluvy o pôžičke zo dňa 2.5.2005 vo výške 0,5 % denne z dlžnej sumy, brániac sa tým, že o tejto dohode zmluvné strany vedeli a napriek tomu, že v notárskej zápisnici, ktorá je exekučným titulom prebiehajúceho exekučného konania, nie je pri uznaní dlhu uvedená príslušenstvo, je súčasťou notárskej zápisnice aj Zmluva o pôžičke zo dňa 2.5.2005, ktorá je s ňou spojená, z čoho je zrejme že predmetom uznania bola nielen pohľadávka v rozsahu istiny pôžičky, ale aj sporná dohoda o úrokoch z omeškania. Takýmto preukázaným vymáhaním nezákonných úrokov z omeškania zo strany žalovaného je právne postavenie žalobcu neisté a exekučný súd nemá právomoc rozhodovať o otázke, či zmluva je alebo nie je platná, resp. jej časť, ani ju preskúmavať, keď sama zmluva ani nemôže byť exekučným titulom. V danom prípade je exekučným titulom práve notárska zápisnica, ku ktorej je zmluva pripojená a možno len prisvedčiť, že napriek tejto skutočnosti nie je a nemôže byť exekučným titulom, a preto nemožno na základe nej vymáhať nezákonné úroky. Avšak za situácie, že exekútor koná tak, že už do rozhodnutia v danej veci vymohol viac ako je dlžná istina na základe uvedenej notárskej zápisnice, pričom nie je zrejme, či ide o trovy exekúcie, úroky v zákonnej výške alebo vymáha aj sporné úroky podľa čl. II ods. 5. Zmluvy o pôžičke zo dňa 2.5.2005, pretrvávajú u žalobcu právna neistota v otázke zákonnosti takého postupu a určovací žaloba je potom legitímnym prostriedkom na jej odstránenie a nastolenie právnej istoty v doposiaľ sporných vzťahoch strán ohľadom dohody o úrokoch z omeškania s vrátením pôžičky podľa uvedenej zmluvy a uznanej Notárskou zápisnicou zo dňa 18.7.2006. Práve z dôvodu, že žalovaný sa nemôže voči žalobcovi domáhať nezákonných úrokov z omeškania podľa čl. II ods. 5. Zmluvy o pôžičke zo dňa 2.5.2005 pre absolútnu neplatnosť takejto dohody, je daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení za účelom odstránenia právnej neistoty žalobcu. Žaloba na plnenie v prípade žalobcu nie je možná, nakoľko nie je vo vzťahu k žalovanému na základe predmetného právneho vzťahu oprávnený na žiadne plnenie a tento prípad by nastal, len pokiaľ by žalobcovi vzniklo právo z titulu bezdôvodného obohatenia žalovaného, prijatím plnenia titulom nezákonných úrokov. Predmetná určovací žaloba je práve prostriedkom na predĺženie takéhoto nežiaduceho stavu, prípadne ďalších súdnych sporov. S vyššie uvedeným napokon súvisí aj otázka, či je v danom prípade založená procesná prekážka brániaca vo veci konať a rozhodnúť, keď žalovaný namietať litispendenciu. V tejto súvislosti poukázal na judikatúru v obdobnej veci, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 26.2.2013, sp.zn. 7 Cdo 76/2012, podľa ktorého: „...Základom pre posúdenie, či je daná prekážka veci právoplatne rozhodnutej (res iudicata) alebo či ide o prekážku začatého konania (litispendencia), je kolízia - stret súdnych konaní alebo ich vecných výsledkov. Exekučné konanie z hľadiska jeho charakteru a zmyslu, sa začleňuje medzi vykonávacie konania, v ktorom sa uspokojujú oprávnenia priznané individuálnymi aktmi aplikácie práva, a teda sa autoritatívne nerozhoduje o hmotných právach a povinnostiach účastníkov právnych vzťahov. Exekučné konanie nie je objektívne spôsobilé založiť vadu konania v zmysle § 237 písm. d/ O.s.p. vo vzťahu k inému, ako exekučnému konaniu, teda ani k rozhodcovskému konaniu, v ktorom sa právo ešte len nachádza (hľadá), t.j. ktorého účastníci za participácie zvolených rozhodcov dobrovoľne na seba preberajú hmotné práva a povinnosti. Verifikáciou toho záveru je fakt, že Exekučný poriadok v ustanovení § 36 ods. 3 pripúšťa existenciu tzv. prekážky litispendencie, avšak len pokiaľ ide o neskôr začaté iné exekučné konanie.“ Rovnako aj podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28.2.2013, sp.zn. 1 ObdoV 42/2011 „...Za vec rovnakú treba považovať uplatnenie toho istého nároku alebo stavu, o ktorom bolo už právoplatne rozhodnuté, pokiaľ je súčasne daná totožnosť osôb a totožnosť predmetu konania. Totožnosť predmetu konania je daná vtedy, ak ten istý nárok alebo stav, vymedzený žalobným petitom, vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, ktorými bol už uplatnený (z rovnakého skutku). Prekážku rozsúdenej veci však tvorí právoplatné rozhodnutie súdu iba v takom rozsahu, v akom sa o predmete konania rozhodlo, preto ak bola uplatnená iba časť nároku, tvorí právoplatné rozhodnutie prekážku res iudicata iba v rozsahu nároku, o ktorom bolo súdom už právoplatne rozhodnuté.“ V danej veci tak nemôže prebiehajúce exekučné konanie založiť prekážku skôr začatej veci (litispendencia), pretože ide o vykonávacie konanie, v ktorom sa, ako bolo už uvedené, neriešia otázky existencie práva (nárokov), nerozhoduje sa o tom, či tu právo je alebo nie je. Ani v dotknutom exekučnom konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava III. pod sp.zn. 35 Er 4857/2006, EX 1262/2006, sa otázka platnosti Zmluvy o pôžičke zo dňa 2.5.2005 alebo jej časti - dohody o úrokoch z omeškania podľa čl. II ods. 5, nemôže riešiť, keď exekučným titulom je Notárska zápisnica N 415/2006, Nz 28246/2006. Žalobca sa domáha určenia neplatnosti právneho úkonu, dohody o úrokoch z omeškania, a v exekučnom konaní ide o výkon uznaného práva na základe notárskej zápisnice, pričom predmetom uznania ani nie sú sporné úroky z omeškania, resp. dohoda o nich, nie je daná totožnosť predmetu konania, a teda ani prekážka litispendencie. K námietke premlčania vnesenej žalovaným súd uviedol, že v prípade absolútnej neplatnosti právneho úkonu (negotium nullum), nemožno namietať plynutie premlčacej doby, nakoľko tento je neplatný ex tunc,

tzn. od počiatku a nespôsobuje (nevyvoláva) žiadne právne účinky, teda ani plynutie premlčacej doby. Preto nárok na vyslovenie absolútnej neplatnosti právneho úkonu (časti) ohľadom dojednanej zmluvnej podmienky o úrokoch z omeškania nepodlieha režimu premlčania, a preto námietka žalovaného v tomto smere bola neopodstatnená.

3.2. Výrok o náhrade trov konania súd prvej inštancie odôvodnil ustanoveniami § 255 ods. 1, § 262 ods. 2 C.s.p. a plne úspešnému žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

4. Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalovaný dôvodiac ustanovením § 365 ods. 1 písm. d/, f/, h/ C.s.p. (konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci; súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam; rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci). Uviedol, že žalobca ako povinný sa v Notárskej zápisnici č. N 415/2006, Nz 28246/2006 zo dňa 18.7.2006, zaviazal vrátiť poskytnutú pôžičku najneskôr do 18.8.2006, čo neurobil, a preto ako oprávnený podal dňa 25.8.2006 návrh na vykonanie exekúcie a dňa 26.8.2006 bolo voči povinnému začaté exekučné konanie, ktoré doteraz nie je skončené. Tým, že prebieha už začaté exekučné konanie, nie je možné začať samostatné konanie na vyslovenie neplatnosti zmluvnej podmienky, pretože ide o prekážku litispendencie. Žalobná požiadavka uplatnená v tomto konaní je predbežnou otázkou, ktorú si súd môže vyriešiť v exekučnom konaní. Nestotožnil sa s tvrdením súdu prvej inštancie uvedeným v napadnutom rozhodnutí, že je daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení z dôvodu, že naliehavý právny záujem je procesná podmienka určovacej žaloby, ale v tomto prípade touto určovacou žalobou by u žalobcu nenastala žiadna pozitívna zmena v jeho právnej situácii. Určovaciu žalobu nie je možné považovať za dovolenú pokiaľ neslúži potrebám praktického života a iba zbytočným sporom, keď platí, že je prípustná len vtedy, ak vytvára pevný právny základ pre právny vzťah sporových strán. Naliehavý právny záujem musí preukázať ten, kto určovaciu žalobu podáva, ako aj že práve takáto žaloba je procesne hodným nástrojom na riešenie sporu. Tomuto konaniu predchádzalo skôr začaté exekučné konanie v roku 2006, teda naliehavý právny záujem pri určovacej žaloby by bol odôvodnený bezprostredne v dobe, ktorá predchádza začatiu exekučného konania alebo po začatí exekučného konania. Žalobca žalobu podal o osem rokov neskôr, a tak má za to, že nie je daný naliehavý právny záujem, pretože v opačnom prípade si mal uplatniť svoje práva čo najskôr. Ak žalobca tvrdí, že jeho postavenie je neisté, nastáva otázka, prečo žalobu nepodal skôr, nakoľko jeho postavenie bolo neisté aj pri začatí exekučného konania. V tejto dobe, desať rokov neskôr, už z logického hľadiska nemožno hovoriť o neistom postavení, o ktorom by mal vedieť dlhú dobu. Ak si svoje právo neuplatnil skôr určovacou žalobou, je na jeho zodpovednosti, ako dlho vo svojom postavení zotrval, a tak ho nemôže po takejto dlhej dobe napádať určovacou žalobou s odôvodnením naliehavého právneho záujmu. Záverom dodal, že na pojednávaní konanom dňa 29.9.2016 uviedol, že v danej veci ide o súkromnoprávny vzťah na základe zmluvy, ktorá zákon neobchádza, nie je uzavretá v rozpore so zákonom, pričom zo zákona je prípustná dohoda o úrokoch z omeškania, a preto vyslovil názor, aby súd modifikoval úroky v zákonom prípustnej výške 6 % ročne, na čo súd prvej inštancie nereagoval vo svojom rozhodnutí a opomenul ho aj v odôvodnení napadnutého rozhodnutia. Takýmto návrhom sa však prvoinštančný súd mal zaoberať hlavne z dôvodu zachovania rovnosti strán v konaní, pretože na úroky z omeškania právo má v zákonnej výške, ktorá mu je daná zo zákona, keď je zjavné, že pri podpise zmluvy bol daný záujem oboch strán na úrokoch z omeškania. Odvolaciemu súdu navrhol napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť a žalobu zamietnuť, alebo napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného uviedol, že odvolanie považuje za nedôvodné, napadnuté rozhodnutie je vecne správne a konzistentné s ustálenou judikatúrou v obdobných veciach. Žalovaný vo svojom odvolaní nijako nešpecifikoval odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. d/ C.s.p., a to relevantnú „inú právnu skutočnosť“, ktorá by mala mať vplyv na nesprávne rozhodnutie vo veci. Nestotožnil sa s názorom žalovaného, že začaté exekučné konanie vedené pod sp.zn. 35 Er 4857/2006, v ktorom od neho vymáha istinu a úroky, ktorých neplatnosti sa domáha v tomto konaní, tvorí prekážku litispendencie. V plnom rozsahu sa stotožnil s argumentáciou súdu prvej inštancie uvedenou v bodoch 30. až 32. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia. Exekučné konanie nie je zisťovacím konaním, a tak je vylúčené, aby v ňom bola riešená ako predbežná otázka platnosti dohody o úroku z omeškania. Ak by tak exekučný súd urobil, došlo by k porušeniu jeho práva na spravodlivé súdne konanie a zákonného sudcu. Poukázal už na právoplatné rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave č.k. 22 CoE 281/2015-120, bod 16., ktorý po preskúmaní Notárskej zápisnice zo dňa 18.7.2006, č. N 415/2006, NZ 28246/2006, NCRIs 28197/2006 dospel k záveru, že súd prvej inštancie postupoval správne, keď exekúciu zastavil v

časti úroku z omeškania 0,5 % denne zo sumy XX.XXX,XX € od 19.8.2006 do zaplataenia, pretože je v rozpore s ustanovením § 41 ods. 2 písm. c/ Exekučného poriadku. Exekúcia sa tak môže vykonať iba na vymoženie istiny, nakoľko záväzok týkajúci sa úrokov z omeškania nie je v notárskej zápisnici výslovne uvedený a v tejto časti sa môže veriteľ domáhať svojho práva na civilnom súde. Ďalej žalobca uviedol, že žalovaný nijako nešpecifikoval, k akým nesprávnym skutkovým zisteniam prvoinštančný súd dospel, pričom on má za to, že súd prvej inštancie riadne a náležite zistil skutkový stav, ktorý medzi stranami sporný nebol, čo je uvedené v zápisnici z pojednávania zo dňa 29.9.2016. Žalovaný vo svojom odvolaní tvrdí, že prvoinštančný súd nesprávne právne posúdil ním namietané: prednosť dohody o úroku pred zákonnou úpravou, neexistenciu naliehavého právneho záujmu, premlčanie a nemodifikovanie dohody o úrokoch na zákonnú výšku 6 %. K tejto námietke žalobca poukázal na odôvodnenie napadnutého rozsudku, a to body 17. až 20., 28. až 29., 33., s ktorými sa plne stotožňuje a na pojednávanie konané dňa 29.9.2016, na ktorom žalovaný uviedol k modifikovaniu dohody o úrokoch na zákonnú výšku, že nejde o vzájomnú žalobu, iba o vyjadrenie, obranu v rámci konania, z dôvodu ktorého nebolo povinnosťou súdu prvej inštancie sa s takýmto nezáväzným názorom žalovaného zaoberať a procesne sa s ním vysporiadať v napadnutom rozsudku. Odvolaciemu súdu navrhol napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť; žiadal trovy odvolacieho konania.

6. Žalovaný sa k vyjadreniu žalobcu k jeho odvolaniu nevyjadril.

7. Odvolací súd preskúmal vec súc pritom viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania [§ 470 ods. 1, ods. 2, § 379, § 380 ods. 1 Civilného sporového poriadku (zákon č. 160/2015 Z.z. účinný od 1.7.2016), ďalej len C.s.p.], túto prejednal bez nariadenia pojednávania, keďže neboli splnené zákonné podmienky pre jeho nariadenie (nebolo potrebné doplniť, resp. zopakovať dokazovanie, nevyžaduje to dôležitý verejný záujem; § 385 ods. 1 C.s.p.) a dospel k záveru, že odvolaniu žalovaného nemožno priznať úspech. Rozsudok verejne vyhlásil dňa 25. septembra 2019; o termíne verejného vyhlásenia rozsudku boli strany sporu, právny zástupca žalobcu a právny zástupca žalovaného, upovedomení zákonným spôsobom (§ 378 ods. 1, § 219 ods. 1, ods. 3, § 385 ods. 1 C.s.p.). Rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (§ 387 ods. 1, ods. 2, ods. 3 C.s.p.) a keďže sa stotožňuje s dôvodmi rozsudku ako správnymi, rozsudok odvolacieho súdu už ďalšie dôvody neobsahuje. Na zdôraznenie správnosti rozsudku súdu prvej inštancie odvolací súd ale považuje za potrebné uviesť ešte nasledovné.

8. Pri rozhodovaní vychádzal z vyššie uvedených zákonných ustanovení. Rozhodujúcim pre posúdenie vecnej a právnej správnosti rozsudku súdu prvej inštancie boli skutočnosti, ktoré vyšli najavo vykonaným dokazovaním súdom prvej inštancie a ktoré teda nepochybne existovali v čase vyhlásenia jeho rozsudku. Odvolateľ v odvolaní neuvádzal podstatné, rozhodujúce, konkrétne právne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali iné rozhodnutie odvolacieho súdu.

9. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec správne právne posúdil. Na týchto správnych skutkových zisteniach a posúdení sa nič nezmenilo ani v štádiu odvolacieho konania. Rozsudok obsahuje všetky náležitosti uložené ustanovením § 220 C.s.p. V konaní pred súdom prvej inštancie sa nevyskytla žiadna vada uvádzaná v ustanovení § 380 ods. 2 C.s.p., takú ani sám odvolateľ netvrdil, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie a na ktorú by musel odvolací súd prihliadať.

10. Odvolací súd sa stotožnil so správnym právnym záverom súdu prvej inštancie, že žalobca preukázal v danej veci naliehavý právny záujem na určení, že dohoda o úrokoch z omeškania uvedená v článku II odsek 5. Zmluvy o pôžičke zo dňa 2.5.2005, ktorou sa žalobca ako dlžník zaviazal zaplatiť žalovanému ako veriteľovi úrok z omeškania vo výške 0,5 % denne z dlžnej sumy (XXX.XXX,- Sk) je neplatná, pretože určovací návrh je prostriedkom umožňujúcim poskytnutie ochrany právneho postavenia strane sporu skôr, než toto jej postavenie bolo porušené, takže cieľom je zásadne poskytnutie preventívnej ochrany. Odvolací súd poukazuje na to, že žalobca má právny záujem na požadovanom určení, ak by bez tohto určenia bolo ohrozené jeho právo alebo právny vzťah, na ktorom je zúčastnený, alebo by sa jeho právne postavenie bez tohto určenia stalo neistým. K vzniku žalobcovho právneho záujmu na určení stačí také chovanie žalovaného, ktoré nasvedčuje úmyslu žalovaného porušiť právo žalobcu alebo spôsobiť žalobcovi ujmu na jeho právnom postavení. Pri žalobe na plnenie, ktorej uplatnenie prichádza do úvahy až vtedy, keď už je právo žalobcu porušené, je jej cieľom reparácia. Akonáhle už bolo právo žalobcu porušené, stráca prevencia akýkoľvek zmysel a žalobca už nemôže mať žiadny právny záujem na určení daného práva alebo právneho vzťahu. Jeho eventúálna žaloba na takom určení nemôže mať úspech a

v tom zmysle je aj neprípustná. Žalobca má v tomto prípade právny záujem iba na odstránení následkov porušenia práva, t.j. na plnenie. Základným predpokladom úspešnosti žaloby o určenie, či tu právny vzťah, alebo právo je, alebo nie je, sú po procesnej stránke dve skutočnosti. Prvou je, že strany majú vecnú legitimitáciu a druhou, že na určenie je naliehavý právny záujem. Vecnú legitimitáciu v konaní o určenie, či tu právny vzťah, alebo právo je, alebo nie je, má ten, kto je účastný na právnom vzťahu alebo práva, o ktoré v konaní ide. Ak súd dospeje k záveru, že nie sú splnené zákonné podmienky pre prípustnosť určovacej žaloby, resp. že nie je preukázaná danosť naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, je potrebné takúto žalobu zamietnuť bez vykonávania ďalšieho dokazovania. Odvolací súd ďalej dodáva, že právny záujem žalobcu musí byť podľa požiadavky zákona kvalifikovaný, t.j. naliehavý. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodujúcich skutočností. Pre žalobcu to znamená nevyhnutnosť tvrdiť a dokázať skutočnosti, z ktorých vyplýva existencia naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení, čo je jednou z podmienok na to, aby súd mohol v rozsudku žalobe meritórne vyhovieť. Naliehavosť právneho záujmu je daná vtedy, ak je tu stav, právo, resp. právny vzťah medzi stranami sporu, sporný, jestvuje ohrozenie práva, či právneho vzťahu, resp. stav neistoty právneho postavenia žalobcu, ktorý nemožno odstrániť inak, len určovacím výrokom a jestvuje potreba odstránenia tejto neistoty, resp. ohrozenia práva alebo právneho vzťahu. Súd preto v každom štádiu konania musí mať za doloženú existenciu naliehavého právneho záujmu, inak (bez skúmania vecnej stránky návrhu) musí žalobný návrh ako neprípustný zamietnuť. Či tento záujem jestvuje, skúma súd ex offio. Platí to aj pre súd prvej inštancie, aj pre súd odvolací. Pre skúmanie súdu nie je treba, aby takúto obranu (nastolenie tejto otázky) v konaní žalovaný vôbec urobil, napríklad v podanom odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie. Nepreukázaná existencia naliehavého právneho záujmu v čase rozhodovania súdu vedie k zamietnutiu určovacieho návrhu. Je nutné, aby tento naliehavý právny záujem jestvoval nielen v čase rozhodovania súdu prvej inštancie, ale aj v čase rozhodovania odvolacieho súdu. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30.11.1998, sp.zn. 5 Cdo 60/1998, publikovaného v Zbierke súdnych rozhodnutí pod č. Rc 8/2000, sa určovacou žalobou žalobca domáha vydania autoritatívneho výroku súdu, že určitý právny vzťah alebo právo tu je (pozitívna určovacia žaloba), alebo že tu nie je (negatívna určovacia žaloba). Takéhoto určenia sa môže žalobca domáhať vtedy, ak je na tom naliehavý právny záujem, ktorý spočíva v tom, že právne postavenie žalobcu je bez tohto určenia ohrozené alebo je neisté. Autoritatívne určenie súdom potom ohrozenie, neistotu alebo neurčitosť v právnom postavení žalobcu odstraňuje bez toho, aby ukladalo splnenie nejakej povinnosti. Preto sa pri určovacích žalobách, na rozdiel od žalôb na plnenie, zdôrazňuje ich preventívny charakter a význam. Z uvedeného je tak zrejmé, že naliehavý právny záujem na určení je daný vtedy, ak je tu aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi žalobcom a žalovaným, ktorý je ohrozením žalobcovho právneho postavenia a ktorý nemožno iným právnym prostriedkom odstrániť; nezáleží na tom, ako táto neistota vznikla. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodných skutočností tých pomerov (vzťahov), ktoré sú ohrozené neistotou, a teda nebezpečenstvom budúceho porušenia právnych povinností iným subjektom. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3 Cdo 112/2004 (81/2006 ZSP) naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. (§ 137 písm. c/ C.s.p.) sa viaže na konkrétny určovací petít (to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu. Určovacia žaloba nie je spravidla opodstatnená najmä vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamená úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva, alebo ak požadované určenie má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je (nie je) právny vzťah alebo právo. Podmienkou prípustnosti takejto žaloby musí byť naliehavý právny záujem v tom zmysle, že žalobca v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov (ide najmä o prípady, v ktorých sa určením, či tu právny vzťah alebo právo je či nie je, vytvorí pevný základ pre právne vzťahy sporových strán a predíde sa žalobe na plnenie). Treba zdôrazniť, že nejde o určovaciu žalobu samu, ale o to, čoho (akého určenia) sa žalobca domáha a z akých právnych pomerov vychádza. Naliehavý právny záujem sa teda viaže na konkrétny určovací petít (to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu; záver súdu o (ne)existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu predpokladá teda posúdenie, či podaná určovacia žaloba je procesne prípustným nástrojom ochrany jeho práva a či snád spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné konanie.

11. Predmetom konania je určovacia žaloba, ktorou žalobca žiada určiť neplatnosť zmluvnej podmienky, a to zmluvne dojednaného úroku z omeškania vo výške 0,5 % denne zo sumy XXX.XXX,- Sk

(XX.XXX,XX €), z dôvodu ktorého prvoinštančný súd správne skúmal naliehavý právny záujem na požadovanom určení v zmysle § 137 písm. c/ C.s.p. a dospel k záveru, že v danom prípade bol naliehavý právny záujem na požadovanom určení daný, keď žalovaný ako oprávnený sa v exekučnom konaní preukázateľne domáha nielen exekúcie pohľadávky uznanej titulom pôžičky v sume XXX.XXX,- Sk, ale aj príslušenstva predstavujúceho úroky z omeškania vo výške 0,5 % denne z dlžnej sumy dohodnuté v článku II odsek 5. Zmluvy o pôžičke zo dňa 2.5.2005 napriek tomu, že v notárskej zápisnici,(len) ktorá je exekučným titulom, nie je pri uznaní dlhu uvedené príslušenstvo. Súčasťou notárskej zápisnice je aj predmetná zmluva o pôžičke, ktorá je s ňou spojená, z čoho je zrejmé, že predmetom uznania bola nielen pohľadávka v rozsahu istiny, ale aj sporná dohoda o úrokoch z omeškania. Súd prvej inštancie správne vyhodnotil, že dojednanie vyššie uvedeného úroku z omeškania medzi stranami sporu v zmluve o pôžičke je absolútne neplatné, nakoľko takáto dohoda o úrokoch z omeškania prekračuje výšku kogentne stanovenú zákonom podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, a potom vymáhaním nezákonných úrokov z omeškania zo strany žalovaného je právne postavenie žalobcu neisté. Exekučný súd nemá právomoc rozhodovať o otázke, či je alebo nie je zmluva platná, resp. jej časť, ani či ju má preskúmať, keďže sama zmluva ani nemôže byť exekučným titulom. Sám žalobca uvádzal (v odvolacom konaní), čo aj zo spisu vyplýva, že vo veci vedenej na Okresnom súde Bratislava III. pod sp.zn. 35 Er 4857/2006 Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 13.12.2016, č.k. 22 CoE 281/2015-120, potvrdil uznesenie Okresného súdu Bratislava III. zo dňa 27.4.2015, č.k. 35 Er 4857/2006-80, ktorým bola zastavená exekúcia v časti úrokov z omeškania vo výške 0,5 % denne zo sumy XX.XXX,XX € od 19.8.2006, do zaplatenia z dôvodu, že návrh na vykonanie exekúcie bol v tejto časti v rozpore s § 41 ods. 2 písm. c/ Exekučného poriadku. V súlade s uvedeným ustanovením sa môže exekúcia na podklade exekučného titulu, ktorým je notárska zápisnica zo dňa 18.7.2006, č. N 415/2006, Nz 28246/2006, NCRIs 28197/2006 vykonať len na vymoženie istiny v sume XX.XXX,XX €, nakoľko záväzok týkajúci sa úrokov z omeškania nie je v notárskej zápisnici výslovne uvedený a v tejto časti má veriteľ, t.j. oprávnený, možnosť domáhať sa svojho práva v sporovom súdnom konaní. Vzhľadom k tomu, že žalobca považuje vyššie uvedený zmluvne dohodnutý úrok z omeškania v rozpore so zákonom, musel podať určovaciu žalobu o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, a to úrokov z omeškania, keď žalovaný doteraz žalobu na plnenie nepodal a v rámci ktorej by sa ako predbežná otázka riešila platnosť, resp. neplatnosť, dojednania úroku z omeškania. Tak ako bolo uvedené vyššie, určovacia žaloba má charakter preventívny a slúži na eliminovanie stavu ohrozenia práva, resp. neistoty v právnom vzťahu, ak k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť inak. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že naliehavý právny záujem na určení je daný aj vtedy, ak je síce možné k zodpovedajúcej náprave dospieť aj inak, ale prostredníctvom určovacej žaloby možno dosiahnuť úpravu, ktorá odvráti prípadné budúce spory medzi stranami. Tvrdenie žalovaného v odvolaní, že ak si žalobca neuplatnil určovacou žalobou svoje právo skôr, keďže jeho postavenie bolo neisté už pri začatí exekučného konania a po takej dlhšej dobe ho nemôže určovacou žalobou napádať, odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodné, pretože bolo iba na vôli žalobcu, či takúto žalobu podá, pričom už v exekučnom konaní namietal vymáhanie úroku z omeškania z predmetnej zmluvy o pôžičke.

12. Odvolací súd sa nestotožnil s odvolacou námietkou žalovaného, že v danej veci ide o prekážku litispendencie, keďže prebieha voči žalobcovi ako povinnému exekučné konanie, pretože o rovnakú vec ide iba vtedy, ak ide v neskoršom konaní o rovnaký nárok alebo stav, o ktorom už bolo začaté iné konanie a týka sa rovnakého predmetu konania a rovnakých osôb (§ 83 O.s.p.; § 159 C.s.p.). Súd prvej inštancie náležite v odôvodnení napadnutého rozhodnutia (bod 30., 31. a 32.) vysvetlil, prečo neexistuje v danej veci prekážka začatého konania, s čím sa odvolací súd stotožňuje. Zároveň odvolací súd dáva do pozornosti uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa zo dňa 13.12.2016, č.k. 22 CoE 281/2015-120, v ktorého odôvodnení bolo konštatované, že záväzok týkajúci sa úrokov z omeškania nie je v notárskej zápisnici výslovne uvedený a v tejto časti má veriteľ, t.j. oprávnený (žalovaný v tomto konaní), možnosť domáhať sa svojho práva v sporovom konaní. Z uvedeného potom vyplýva, že v danom prípade sa nejedná o prekážku litispendencie.

13. Za nedôvodné považoval odvolací súd aj tvrdenie žalovaného, že súd prvej inštancie sa nezaoberal jeho návrhom na modifikáciu úroku v zákonom prípustnej výške 6 % ročne, ktorý predniesol na pojednávaní konanom dňa 29.9.2016, pretože tak ako uviedol žalobca vo svojom vyjadrení k odvolaniu, prvoinštančný súd na tomto pojednávaní vyzval žalovaného na vyjadrenie, či ide o vzájomnú žalobu, na čo žalovaný reagoval tak, že nie, ide iba o vyjadrenie, jeho obranu v rámci konania, z dôvodu ktorého nebolo povinnosťou súdu prvej inštancie o tomto návrhu rozhodovať, ani odôvodniť v napadnutom rozsudku.

14. Žalovaný svoje odvolanie, okrem iného, odôvodnil aj ustanovením § 365 ods. 1 písm. f/ C.s.p., t.j. že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, ale v odvolaní konkrétne neuviedol k akým nesprávnym skutkovým zisteniam súd prvej inštancie dospel, tak ako to uviedol žalobca vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalovaného. Aj napriek tomu, odvolací súd k tejto námietke dodáva, že vnútorné presvedčenie súdu (ako výsledok hodnotenia dôkazov), by sa malo vytvárať na základe starostlivého uváženia a zhodnotenia jednotlivých dôkazov jednotlivo aj v ich komplexnosti tak, aby vychádzalo z pravidiel formálnej logiky. Podľa ustanovenia § 191 C.s.p. dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo. Pri hodnotení dôkazov súd v zásade nie je obmedzovaný právnymi predpismi, ako má z hľadiska pravdivosti ten-ktorý dôkaz hodnotiť; uplatňuje sa teda zásada voľného hodnotenia dôkazov a len vo výnimočných prípadoch zákon súdu ukladá určité obmedzenia pri hodnotení dôkazov (napríklad § 192, § 193, § 205 C.s.p.). Kontrola výsledku hodnotenia dôkazov, ku ktorým dospel súd, sa uskutočňuje najmä prostredníctvom inštitútu odôvodnenia rozsudku upraveného v ustanovení § 220 ods. 2 C.s.p., podľa ktorého má súd uviesť, čoho sa žalobca domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril žalovaný, prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetliť, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, aké prostriedky procesného útoku a procesnej obrany boli použité. Súd má povinnosť dbať na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé a vyhovujúce najmä základnej požiadavke preskúmateľnosti. V posudzovanej veci súd prvej inštancie riadne zistil skutkový stav veci, aplikoval naň správny predpis a svoje rozhodnutie aj podrobne a presvedčivo odôvodnil; z odôvodnenia rozhodnutia presne, zrozumiteľne a určite vyplývajú v logickej nadväznosti a s hodnotiacou väzbou k jednotlivým dôkazom skutkové zistenia, ktoré v súhrne vytvárajú skutkový nálež súdu. Odvolací súd poznamenáva, že do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany sporu, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, ani právo na to, aby bola strana sporu pred všeobecným súdom úspešná, tzn., aby sa rozhodlo v súlade s jej požiadavkami a ani právo strany sporu vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia dôkazov.

15. Pokiaľ žalovaný v odvolaní namietol, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, odvolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. V posudzovanej veci s odvolaním sa na obsah už uvedeného odôvodnenia, odvolací súd považuje skutkové zistenia súdu prvej inštancie za úplné a ich právne posúdenie súdom prvej inštancie za správne.

16. Žalovaný podal odvolanie proti napadnutému rozsudku aj vo výroku o nároku na náhradu trov konania. Odvolanie ale v tomto rozsahu vôbec neodôvodnil, a preto odvolací súd osobitne nepreskúmaval vecnú a právnu správnosť rozsudku súdu prvej inštancie v uvedenom výroku; so zdôraznením, že žalobca odvolanie nepodal. Odvolací súd pripomína, že ide o konanie, v ktorom je súd viazaný žalobou, a teda aj odvolací súd je viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 C.s.p.).

17. Záverom odvolací súd ešte poznamenáva, že rozhodol bez nariadenia pojednávania dôvodiac ustanovením § 378 ods. 1, § 219 ods. 1, ods. 3, § 385 ods. 1 C.s.p. a už vyššie uvedenými dôvodmi. S dôrazom na to, že nedopíňal dokazovanie, a preto prípadne ďalšie tvrdenia prednesené stranami sporu na pojednávaní na odvolacom súde už nemohli mať vplyv na iné rozhodnutie odvolacieho súdu. Postačovalo preto preskúmanie veci na základe spisovej dokumentácie; strany sporu, predovšetkým odvolateľ, ani nevzniesli žiadny presvedčivý dôkaz potvrdzujúci, že iba ústna časť pojednávania nasledujúca po výmene písomných stanovísk by mohla zaručiť spravodlivé konanie (porovnaj napr. rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva zo dňa 25.4.2002, č. 64336/01, vo veci Lino Carlos VARELA ASSALINO proti Portugalsku; porovnaj tiež rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky napr. vo veci vedenej pod sp.zn. 5 Cdo 218/2009, 3 Cdo 51/2011, 3 Cdo 186/2012, 7 Cdo 56/2011).

18. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1, § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 C.s.p. Žalobcovi, ktorý mal v odvolacom konaní plný úspech, priznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. V zmysle § 262 ods. 2 C.s.p. o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

19. Odvolací súd prijal rozhodnutie jednohlasne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1.5.2011; § 393 ods. 2 C.s.p.).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

(1) Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

(2) Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 C.s.p.).

(1) Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

(2) Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

(1) Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

(2) Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

(1) Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

(2) Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 C.s.p.).

(1) Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení.

(2) Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 C.s.p.).

(1) Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

(2) Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 C.s.p.).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 C.s.p.).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C.s.p.).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 C.s.p.).